Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (četvrto vijeće)

20. lipnja 2024.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Pravosudna suradnja u građanskim stvarima – Roditeljska odgovornost – Uredba (EZ) br. 2201/2003 – Članci 10. i 11. – Nadležnost u slučaju protupravnog odvođenja djeteta – Uobičajeno boravište djeteta u državi članici prije protupravnog odvođenja – Postupak za povratak između treće zemlje i države članice – Pojam ‚zahtjev za povratak' – Haška konvencija od 25. listopada 1980. o građanskim aspektima međunarodne otmice djece"

U predmetu C-35/23 [Greislzel][1],

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Oberlandesgericht Frankfurt am Main (Visoki zemaljski sud u Frankfurtu na Majni, Njemačka), odlukom od 16. siječnja 2023., koju je Sud zaprimio 25. siječnja 2023., u postupku

Otac

protiv

Majke,

uz sudjelovanje:

Djeteta L,

Odvjetnice,

SUD (četvrto vijeće),

u sastavu: C. Lycourgos, predsjednik vijeća, O. Spineanu-Matei, J.-C. Bonichot, S. Rodin i L. S. Rossi (izvjestiteljica), suci,

nezavisni odvjetnik: M. Campos Sánchez-Bordona,

tajnik: N. Mundhenke, administratorica,

uzimajući u obzir pisani dio postupka i nakon rasprave održane 7. prosinca 2023.,

* Jezik postupka: njemački

[1] Naziv ovog predmeta je izmišljen.. On ne odgovara stvarnom imenu nijedne stranke u postupku.

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za oca, A. Hamerak i T. von Plehwe, *Rechtsanwälte*,

– za njemačku vladu, J. Möller, M. Hellmann, R. Kanitz i J. Simon, u svojstvu agenata,

– za poljsku vladu, B. Majczyna, M. Kozak i S. Żyrek, u svojstvu agenata,

– za Europsku komisiju, C. Vollrath i W. Wils, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 8. veljače 2024.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članaka 10. i 11. Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću, kojom se stavlja izvan snage Uredba (EZ) br. 1347/2000 (SL 2003., L 338, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 133. i ispravak SL 2014., L 46, str. 22.).

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između njemačkog državljanina koji boravi u Švicarskoj, oca maloljetnog djeteta L, i majke tog djeteta, u pogledu roditeljske odgovornosti prema tom djetetu.

Pravni okvir

Haška konvencija iz 1980.

3 U skladu s preambulom Konvencije o građanskopravnim vidovima međunarodne otmice djece, sklopljene u Haagu 25. listopada 1980. (u daljnjem tekstu: Haška konvencija iz 1980.), njezin je cilj „zaštititi [djecu] na međunarodnoj razini od štetnih posljedica protupravnog odvođenja ili zadržavanja i utvrditi postupke koji osiguravaju brzi povratak djece u njihovo uobičajeno boravište, kao i osigurati zaštitu prava na kontakte s djetetom.”

4 Članak 6. prvi stavak te konvencije glasi:

„Država ugovornica određuje središnje tijelo koje će izvršavati obveze koje Konvencija predviđa za takva tijela.”

5 Člankom 8. prvim stavkom navedene konvencije određuje se:

„Osoba, ustanova ili drugo tijelo koje tvrdi da je odvođenjem ili zadržavanjem djeteta povrijeđeno pravo na skrb može se za pomoć u osiguranju povratka djeteta obratiti središnjem tijelu države u kojoj dijete ima uobičajeno boravište ili središnjem tijelu neke druge države ugovornice.”

6 U skladu s člankom 12. prvim stavkom te konvencije:

„Ako je dijete protupravno odvedeno ili zadržano u smislu članka 3., a na dan početka postupka pred sudskim ili upravnim tijelom države ugovornice u kojoj se dijete nalazi proteklo je manje od jedne godine od dana protupravnog odvođenja ili zadržavanja, dotično nadležno tijelo određuje žurno povratak djeteta."

7 Člankom 13. Haške konvencije iz 1980. propisano je:

„Neovisno o odredbama prethodnog članka, sudsko ili upravno tijelo države kojoj je zahtjev upućen nije dužno odrediti povratak djeteta ako osoba, institucija ili drugo tijelo koje se protivi njegovu povratku dokaže da:

(a) osoba, ustanova ili drugo tijelo koje se brine o osobi djeteta nije uistinu ostvarivalo pravo na skrb u vrijeme odvođenja ili zadržavanja ili da se već složilo s odvođenjem ili zadržavanjem ili je naknadno pristalo na odvođenje ili zadržavanje; [ili]

(b) postoji ozbiljna opasnost da bi povratak izložio dijete fizičkoj opasnosti ili psihičkoj traumi ili na drugi način doveo dijete u nepodnošljiv položaj.

[…]"

8 Člankom 34. Haške konvencije iz 1980. propisano je:

„[…] [O]va [k]onvencija ne ograničava primjenu nekog drugog međunarodnog instrumenta koji je na snazi između države podrijetla i države kojoj se podnosi zahtjev […] u svrhu ostvarenja povratka protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta ili u svrhu ostvarivanja prava na kontakte."

Uredba br. 2201/2003

9 Uvodne izjave 12., 17. i 18. Uredbe br. 2201/2003 glase kako slijedi:

„(12) Nadležnost u predmetima povezanim s roditeljskom odgovornošću, utvrđena ovom Uredbom, temelji se u svjetlu zaštite interesa djeteta, posebno na kriteriju blizine. To znači da bi u prvome redu trebala biti nadležna država članica u kojoj dijete ima uobičajeno boravište, osim u određenim slučajevima mijenjanja djetetova boravišta ili u skladu sa sporazumom između nositelja roditeljske odgovornosti.

[…]

(17) U slučajevima [protupravnog] odvođenja ili zadržavanja djeteta, [povratak] djeteta treba[lo] bi se postići bez odlaganja, pa bi se u tu svrhu i dalje primjenjivala Haaška konvencija od 25. listopada 1980., dopunjena odredbama ove Uredbe, posebno njezin članak 11. Sudovi države članice u koju je dijete [protupravno] odvedeno ili u kojoj se ono nalazi trebali bi biti u mogućnosti suprotstaviti se njegovo[m] [povratku] u posebnim, opravdanim slučajevima. Unatoč tome, takva odluka trebala bi biti zamijenjena naknadnom odlukom suda države članice u kojoj je dijete imalo uobičajeno boravište prije njegova [protupravnog] odvođenja ili zadržavanja. Ako je posljedica takve odluke [povratak] djeteta, za [njegov] [povratak] nije potreban nikakav poseban postupak priznavanja i izvršenja te presude u državi članici u koju je dijete odvedeno ili u kojoj je zadržano.

(18) Ako je sud odlučio da se dijete ne [vraća] na temelju članka 13. Haške konvencije, o tome bi trebao obavijestiti nadležni sud ili središnje tijelo države članice u kojoj je dijete imalo uobičajeno boravište prije njegova [protupravnog] odvođenja ili zadržavanja. Taj sud ili središnje tijelo te države članice, osim ako je pred njima već pokrenut postupak, o tome bi trebali obavijestiti stranke. Ova obveza ne bi trebala spriječiti središnje tijelo da i ono o tome obavijesti odgovarajuća javna tijela, u skladu s nacionalnim pravom."

10 Člankom 2. te uredbe, naslovljenim „Definicije", propisuje se:

„U svrhe ove Uredbe:

[…]

7. izraz ‚roditeljska odgovornost' označava prava i obveze koj[i] se odnose na dijete ili njegovu imovinu, koj[i] su sudskom odlukom dodijeljen[i] fizičkoj ili pravnoj osobi, primjenom prava ili sporazumom s pravnim učinkom. Ovaj izraz uključuje i prava roditeljske skrbi i odgoja djeteta te prava na kontakt s djetetom;

[…]

9. izraz ‚pravo na skrb' uključuje prava i obveze koji se odnose na roditeljsku skrb nad djetetom, a posebno na pravo određivanja djetetova boravišta;

[…]

11. izraz ‚[protupravno] odvođenje ili zadržavanje' označava odvođenje ili zadržavanje djeteta ako:
   (a) je riječ o kršenju prava na skrb stečenog sudskom odlukom ili primjenom prava ili sporazumom s pravnim učinkom u skladu s pravom države članice u kojoj je dijete imalo uobičajeno boravište neposredno prije njegova odvođenja ili zadržavanja

   i

   (b) pod uvjetom da su, u trenutku odvođenja ili zadržavanja, prava na skrb bila izvršavana, bilo zajednički ili samostalno, ili bi bila izvršavana, [da nije došlo do] odvođenja ili zadržavanja. Smatra se da se pravo na skrb zajednički koristi kada, u skladu sa sudskom odlukom ili primjenom prava, jedan nositelj roditeljske odgovornosti ne može odlučivati o djetetovu boravištu bez pristanka drugog nositelja roditeljske odgovornosti."

11 Uredba br. 2201/2003 uključuje poglavlje II., naslovljeno „Nadležnost", koje u odjeljku 2., naslovljenom „Roditeljska odgovornost", sadržava članke 8. do 15. te uredbe.

12 Članak 8. navedene uredbe, naslovljen „Opća nadležnost", propisuje:

„1. Sudovi države članice nadležni su u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću prema djetetu koje ima uobičajeno boravište u državi članici u trenutku pokretanja postupka.

2. Stavak 1. podložan je primjeni odredaba članaka 9., 10. i 12."

13 Članak 10. te uredbe, naslovljen „Nadležnost u slučajevima otmice djeteta”, određuje:

„U slučaju [protupravnog] odvođenja ili zadržavanja djeteta, sudovi države članice u kojoj je dijete imalo uobičajeno boravište neposredno prije [protupravnog] odvođenja ili zadržavanja, zadržavaju svoju nadležnost sve dok dijete ne dobije uobičajeno boravište u drugoj državi članici i:

(a) dok svaka osoba, ustanova ili drugo tijelo s pravom na skrb ne pristane na odvođenje ili zadržavanje;

ili

(b) dok dijete u drugoj državi članici ne boravi najmanje godinu dana nakon što je osoba, ustanova ili drugo tijelo s pravom na skrb saznalo ili trebalo saznati gdje se dijete nalazi, a dijete se smjestilo u novoj sredini, i dok nije zadovoljen barem jedan od sljedećih uvjeta:
   i. u roku od godine dana nakon što je nositelj prava na skrb saznao ili trebao saznati gdje se dijete nalazi, nikakav zahtjev za [povratak] nije predan nadležnim tijelima države članice u koju je dijete odvedeno ili u kojoj je zadržano;
   ii. zahtjev za [povratak] koji je uložio nositelj prava na skrb povučen je, a nikakav novi zahtjev nije podnesen u roku iz stavka i.;
   iii. zaključen je predmet pred sudom države članice u kojoj je dijete imalo uobičajeno boravište neposredno prije [protupravnog] odvođenja ili zadržavanja, u skladu s člankom 11. stavkom 7.;
   iv. sudska odluka o skrbi koja ne podrazumijeva [povratak] djeteta donesena je na sudovima države članice u kojoj je dijete imalo uobičajeno boravište neposredno prije njegova [protupravnog] odvođenja ili zadržavanja.”

14 Članak 11. Uredbe br. 2201/2003, naslovljen „[Povratak] djeteta”, određuje:

„1. Ako osoba, ustanova ili tijelo koje ima pravo na skrb od nadležnih tijela u državi članici zatraži donošenje sudske odluke na temelju [Haške konvencije iz 1980.] kako bi postiglo [povratak] djeteta koje je [protupravno] odvedeno ili zadržano u državi članici koja nije država članica u kojoj je dijete imalo uobičajeno boravište neposredno prije njegova [protupravnog] odvođenja ili zadržavanja, primjenjuju se stavci 2. do 8.

[…]

6. Ako je sud donio odluku da se dijete ne [vrati], u skladu s člankom 13. [Haške] konvencije iz 1980., sud mora odmah, izravno ili putem svojega središnjega tijela, poslati presliku sudske odluke kojom je određeno da se dijete ne [vraća] i odgovarajuća pismena, posebno prijepis zapisnika sa saslušanja pred sudom, nadležnom sudu ili središnjem tijelu države članice u kojoj je dijete imalo uobičajeno boravište neposredno prije njegova [protupravnog] odvođenja ili zadržavanja, u skladu s odredbama nacionalnog prava. Sud sva navedena pismena mora primiti u roku od mjesec dana od datuma donošenja sudske odluke kojom je određeno da se dijete ne [vraća].

7. Osim u slučaju da je jedna od stranaka pred sudovima države članice u kojoj je dijete imalo uobičajeno boravište neposredno prije njegova [protupravnog] odvođenja ili zadržavanja već pokrenula postupak, sud ili središnje tijelo koje prima informacije iz stavka 6. mora o njima obavijestiti stranke i pozvati ih da podnesu prijedloge sudu, u skladu s nacionalnim pravom, u

roku od tri mjeseca od datuma obavijesti, kako bi sud mogao razmatrati pitanje skrbi nad djetetom.

Ne dovodeći u pitanje postupovna pravila sadržana u ovoj Uredbi, sud zaključuje predmet ako nije primio nikakve prijedloge u navedenom roku.

8. Neovisno o sudskoj odluci kojom je određeno da se dijete ne [vraća], u skladu s člankom 13. [Haške] konvencije, svaka kasnija sudska odluka kojom se zahtijeva [povratak] djeteta, koju donese sud nadležan u skladu s ovom Uredbom, izvršiva je u skladu s odredbama dijela 4. poglavlja III., s ciljem osiguranja [povratka] djeteta."

15 Članak 60. navedene uredbe, naslovljen „Odnos prema određenim multilateralnim konvencijama", određuje:

„U odnosima između država članica, ova Uredba ima prednost pred sljedećim konvencijama, u onoj mjeri u kojoj se one odnose na predmete uređene ovom Uredbom:

[…]

(e) [Haška] konvencija [iz 1980.]."

Glavni postupak i prethodna pitanja

16 Osoba L rođena je u studenome 2014. u Švicarskoj te ima dvostruko njemačko i poljsko državljanstvo. Njezin otac, njemački državljanin, boravi u Švicarskoj od lipnja 2013. zbog posla, dok je njezina majka, poljska državljanka, živjela sa svojom kćeri od siječnja 2015. do travnja 2016. u Frankfurtu na Majni (Njemačka), gradu u kojem su se roditelji osobe L vjenčali.

17 Od siječnja 2015. do travnja 2016. otac je redovito posjećivao majku i osobu L u Njemačkoj.

18 U svibnju 2015. švicarski Ured za migracije prihvatio je zahtjev za spajanje obitelji koji je otac podnio nakon što je majci odobren privremeni boravak u Švicarskoj, koji je imala do 31. prosinca 2019.

19 Dana 9. travnja 2016. majka i osoba L preselile su se u Poljsku. Zatim je majka čitavu obitelj odjavila iz Frankfurta na Majni, pri čemu je navela očevu adresu u Švicarskoj. Tijekom ljeta 2016. majka se prijavljivala na radna mjesta u Švicarskoj. Zaposlila se u Poljskoj u kojoj radi od studenoga 2016.

20 Otac je najprije posjećivao svoju suprugu i kćer u Poljskoj. Međutim, od travnja 2017. majka je ocu uskratila ostvarivanje njegova prava na posjećivanje njihove kćeri. Upisala je dijete u dječji vrtić u Poljskoj bez očeva pristanka. Krajem svibnja 2017. majka je obavijestila oca da će ostati s kćeri u Poljskoj.

21 Dana 7. srpnja 2017. otac je u Švicarskoj preko švicarskog središnjeg tijela, to jest Bundesamt für Justiz in Bern (Savezni ured za pravosuđe u Bernu), uputio zahtjev za povratak djeteta na temelju Haške konvencije iz 1980.

22 Odlukom od 8. prosinca 2017. Sąd Rejonowy dla Krakowa Nowej Huty w Krakowie (Općinski sud u Krakovu-Nowoj Huti u Krakovu, Poljska) odbio je taj zahtjev uz obrazloženje da je otac pristao na to da se majka i njihova kći na neograničeno vrijeme presele u Poljsku. Usto, taj je sud smatrao da postoji ozbiljna opasnost za najbolji interes djeteta, u smislu članka 13. prvog stavka točke (b) Haške konvencije iz 1980., u slučaju njegova povratka, s obzirom na to da je otac priznao da je jednom bio nasilan prema majci.

23 Žalbu koju je otac podnio protiv te odluke Sąd Okręgowy w Krakowie (Okružni sud u Krakovu, Poljska) odbio je odlukom od 17. travnja 2018.

24 Majka je 27. rujna 2017. u Poljskoj pokrenula brakorazvodnu parnicu. U listopadu 2017. majka je na općini X odjavila osobu L iz Švicarske.

25 Odlukom od 5. lipnja 2018. Sąd Okręgowy w Krakowie (Okružni sud u Krakovu) privremeno je majci dodijelio skrb nad osobom L i utvrdio očevu obvezu uzdržavanja. Sud koji je uputio zahtjev navodi da je tijekom 2022. otac posjetio dijete u Poljskoj na temelju sudske odluke donesene u toj državi članici.

26 Otac nije poduzeo nikakve mjere u pogledu drugog zahtjeva za povratak djeteta na temelju Haške konvencije iz 1980. koji je podnio 29. lipnja 2018. Bundesamtu für Justiz (Savezni ured za pravosuđe) u Bonnu (Njemačka).

27 Zahtjevom od 12. srpnja 2018. koji je podnio Amtsgerichtu Frankfurt am Main (Općinski sud u Frankfurtu na Majni, Njemačka), otac je zahtijevao potpunu i samostalnu skrb nad djetetom, pravo da odlučuje o njegovu boravištu te da se dijete vrati njemu u Švicarsku čim odluka stupi na snagu.

28 Otac tvrdi da su se roditelji djeteta tijekom 2015. dogovorili da će u budućnosti s osobom L živjeti u Švicarskoj. Tvrdi da je tijekom travnja 2016. majka odlučila da će na određeno vrijeme otići kod svojih roditelja u Poljsku. Otac je na to pristao pod uvjetom da taj boravak traje najviše dvije ili tri godine. Dogovorili su se da dijete krene u dječji vrtić u Švicarskoj najkasnije u studenome 2017.

29 Majka se protivi zahtjevu. Ona tvrdi je otac pristao na preseljenje u Poljsku i da je ondje sudjelovao u postupku izrade poljske putovnice. Suprotno tomu, oni nisu dogovorili vremenski ograničeno preseljenje u Poljsku niti preseljenje u Švicarsku.

30 Odlukom od 3. lipnja 2019. Amtsgericht Frankfurt am Main (Općinski sud u Frankfurtu na Majni) odbio je očev zahtjev za dodjelu samostalne i potpune skrbi jer je smatrao da nije međunarodno nadležan da o tome odlučuje.

31 Otac je podnio tužbu protiv te odluke Oberlandesgerichtu Frankfurt am Main (Visoki zemaljski sud u Frankfurtu na Majni, Njemačka) u kojoj je u biti istaknuo da nadležnost njemačkih sudova proizlazi iz članka 11. stavka 6. Uredbe br. 2201/2003, u vezi sa stavkom 7. tog članka, kao i iz članka 10. te uredbe.

32 S tim u vezi, sud koji je uputio zahtjev ističe, kao prvo, da je na dan podnošenja očevog zahtjeva u prvostupanjskom postupku, to jest 12. srpnja 2018., uobičajeno boravište osobe L bilo u Poljskoj tako da se nadležnost njemačkih sudova ne može temeljiti na članku 8. stavku 1. Uredbe br. 2201/2003.

33 Kao drugo, kad je riječ o nadležnosti tih sudova koja, prema očevu mišljenju, proizlazi iz članaka 10. i 11. Uredbe br. 2201/2003, sud koji je uputio zahtjev smatra da te članke treba tumačiti zajednički te podsjeća na to da se navedeni članci primjenjuju samo u odnosima između država članica. Zato on smatra da se u postupku za povratak koji je na zahtjev oca 7. srpnja 2017. pokrenut preko švicarskog Bundesamt für Justiz in Bern (Savezni ured za pravosuđe u Bernu), a koji se odnosi na povratak djeteta u Švicarsku, ne primjenjuju zahtjevi koji proizlaze iz članka 11. Uredbe br. 2201/2003, a odnose se na provedbu postupaka na temelju Haške konvencije iz 1980., s obzirom na to da se na Švicarsku Konfederaciju ne primjenjuje Uredba br. 2201/2003.

34 Slijedom toga, sud koji je uputio zahtjev smatra da nakon odbijanja zahtjeva za povratak poljski sud nije imao nijedan razlog da postupi u skladu s člankom 11. stavcima 6. i 7. te uredbe te obavijesti njemačke sudove ili središnje tijelo o odluci da se dijete ne vraća. Sud koji je uputio zahtjev dodaje da drugi zahtjev za povratak–koji je otac podnio Bundesamtu für Justiz (Savezni ured za pravosuđe) u Bonnuneposredno prije podnošenja zahtjeva za dodjelu samostalne i potpune skrbi na temelju kojeg je pokrenut ovaj postupak –ne može biti osnova za zadržavanje sudske nadležnosti na temelju članka 10. navedene uredbe jer otac nije poduzeo daljnje korake u pogledu tog zahtjeva za povratak.

35 Kao treće, sud koji je uputio zahtjev smatra da, u mjeri u kojoj se u ovom predmetu primjenjuje članak 10. Uredbe br. 2201/2003, u načelu nisu ispunjeni uvjeti za primjenu članka 10. točke (b) podtočke i. te uredbe koji predviđa zadržavanje nadležnosti sudova države članice u kojoj je dijete imalo uobičajeno boravište neposredno prije njegova protupravnog odvođenja ili zadržavanja. Naime, iako otac navodi da je dijete protupravno odvedeno u Poljsku u svibnju 2017., njegov zahtjev za pravo na skrb podnesen je tek 12. srpnja 2018., što znači da nije poštovan jednogodišnji rok iz članka 10. točke (b) podtočke i. Međutim, taj bi rok mogao biti poštovan ako bi počinjao teći od datuma od kojeg je dijete, prema tvrdnjama njegova oca, trebalo krenuti u dječji vrtić u Švicarskoj, to jest od studenoga 2017.

36 Sud koji je uputio zahtjev ipak ističe da se prikaz činjeničnog stanja koji je otac podnio s tim u vezi u okviru ovog postupka razlikuje od onoga koji je on podnio tijekom postupka koji je je proveden na temelju Haške konvencije iz 1980. Stoga se postavlja pitanje nema li otac više pravo podnijeti nove činjenice kad je riječ o točnom datumu protupravnog odvođenja i mogu li se pravila u području tereta dokazivanja koja se primjenjuju u postupcima koji se provode na temelju te konvencije primijeniti u ovom postupku. Sud koji je uputio zahtjev naginje zaključku da on nije vezan odlukom o zahtjevu za povratak koja je donesena na temelju navedene konvencije i da mora ocijeniti proturječnosti u očevu prikazu činjeničnog stanja.

37 Naposljetku, kao četvrto, sud koji je uputio zahtjev primjećuje da, u slučaju odbijanja povratka djeteta na temelju članka 13. Haške konvencije iz 1980., pravila članka 11. stavaka 6. do 8. Uredbe br. 2201/2003 potiču na pokretanje postupka koji se odnosi na skrb nad djetetom pred sudovima države članice u kojoj je dijete imalo uobičajeno boravište neposredno prije njegova protupravnog odvođenja ili zadržavanja. Međutim, suprotno onomu što tvrdi otac, sud koji je uputio zahtjev smatra da primjena odredaba tog članka 11. nužno pretpostavlja provedbu postupka na temelju Haške konvencije iz 1980. između dviju država članica vezanih Uredbom br. 2201/2003, što ovdje nije slučaj.

38 U tim je okolnostima Oberlandesgericht Frankfurt am Main (Visoki zemaljski sud u Frankfurtu na Majni) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„U kojem je opsegu regulatorni mehanizam iz članaka 10. i 11. Uredbe [br. 2201/2003] ograničen na postupke koji se vode u okviru odnosa između država članica Unije?

Konkretno:

1. Primjenjuje li se članak 10. Uredbe [br. 2201/2003] na način da nadležnost zadržavaju sudovi u državi dotadašnjeg boravišta ako je dijete prije odvođenja imalo uobičajeno boravište u državi članici Unije (Njemačka), a postupak za povratak na temelju Haške konvencije [iz 1980.] vodio se između države članice Unije (Poljska) i treće države (Švicarska) i u tom je postupku odbijen povratak djeteta?

   U slučaju potvrdnog odgovora na prvo pitanje:

2. Koji se zahtjevi primjenjuju na utvrđivanje zadržavanja nadležnosti u okviru članka 10. točke (b) podtočke i. Uredbe [br. 2201/2003]?

3. Primjenjuje li se članak 11. stavci 6. do 8. Uredbe [br. 2201/2003] i prilikom provedbe postupka za povratak na temelju Haške konvencije o otmici djece koji se vodi u okviru odnosa između treće države i države članice Unije kao države primateljice ako je dijete prije odvođenja imalo uobičajeno boravište u drugoj državi članici Unije?”

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje

39 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, u okviru postupka suradnje između nacionalnih sudova i Suda uspostavljene u članku 267. UFEU-a, na Sudu je da nacionalnom sudu pruži koristan odgovor koji će mu omogućiti da riješi spor koji se pred njim vodi. U tom smislu Sud mora, ako je to potrebno, preoblikovati pitanja koja su mu postavljena (presuda od 30. siječnja 2024., Direktor na Glavna direkcija „Nacionalna policija” pri Ministerstvo na vatrešnite raboti – Sofija, C-118/22, EU:C:2024:97, t. 31. i navedena sudska praksa).

40 U predmetnom slučaju prvo pitanje proizlazi iz činjenice da je, prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, primjena članka 10. Uredbe br. 2201/2003 uvjetovana provedbom postupka za povratak djeteta, pokrenutog na temelju Haške konvencije iz 1980. između dviju država članica, kako je dopunjen odredbama članka 11. te uredbe. Budući da je otac prije postupka u ovom predmetu pokrenuo postupak za povratak djeteta preko središnjeg tijela u Švicarskoj Konfederaciji, trećoj zemlji u pogledu koje nije sporno da se na nju ne primjenjuje Uredba br. 2201/2003, sud koji je uputio zahtjev smatra da se niti odredbe tog članka 11. niti posljedično odredbe njezina članka 10. ne primjenjuju u glavnom predmetu.

41 U tim okolnostima sud koji je uputio zahtjev dvoji o zadržavanju nadležnosti njemačkih sudova kao sudova države članice u kojoj je dijete imalo uobičajeno boravište neposredno prije njegova protupravnog odvođenja ili zadržavanja.

42 Iz toga slijedi da svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti nastoji doznati treba li članak 10. točku (b) podtočku i. Uredbe br. 2201/2003 tumačiti na način da se ta odredba prestaje primjenjivati samo zbog toga što je od središnjeg tijela treće države zatraženo da provede postupak za povratak djeteta na temelju Haške konvencije iz 1980. i što taj postupak nije uspio.

43 Ne dovodeći u pitanje dopuštenost tog pitanja, poljska vlada ističe da se taj članak 10. ne primjenjuje u glavnom postupku jer je poljski sud odbio zahtjev oca osobe L da se naloži povratak njegova djeteta na temelju Haške konvencije iz 1980., presudivši da to dijete nije bilo protupravno odvedeno ili zadržano.

44 S tim u vezi dovoljno je utvrditi, kao što to potvrđuje članak 11. stavak 8. Uredbe br. 2201/2003, da odluka suda države članice kojom se odbija zahtjev za povratak na temelju Haške konvencije iz 1980. ne isključuje to da sud druge države članice može zaključiti da je nadležan na temelju članka 10. te uredbe.

45 Na temelju članka 8. stavka 1. Uredbe br. 2201/2003, nadležnost u stvarima povezanima s roditeljskom odgovornošću dodijeljena je sudovima države članice u kojoj dijete ima svoje uobičajeno boravište u trenutku pokretanja postupka. Naime, zbog svoje zemljopisne blizine, ti su sudovi općenito u najboljem položaju da ocijene mjere koje treba donijeti u interesu djeteta (presuda od 14. srpnja 2022., CC (Prijenos uobičajenog boravišta djeteta u treću državu), C-572/21, EU:C:2022:562, t. 27. i navedena sudska praksa).

46 Međutim, u skladu s člankom 8. stavkom 2. te uredbe, ta se opća nadležnost primjenjuje „[ne dovodeći u pitanje članke] 9., 10, i 12." navedene uredbe.

47 Članak 10. Uredbe br. 2201/2003 predviđa da sudovi države članice na čijem je području dijete imalo uobičajeno boravište neposredno prije njegova protupravnog odvođenja ili zadržavanja, zadržavaju svoju nadležnost sve dok dijete ne dobije uobičajeno boravište u drugoj državi članici.

48 Prijenos nadležnosti na sudove te druge države članice podložan je uvjetu, predviđenom u točki (a) tog članka 10., da osoba, ustanova ili drugo tijelo s pravom na skrb pristane na to odvođenje ili zadržavanje ili uvjetima predviđenima u točki (b) navedenog članka 10. U skladu s tom točkom (b), potrebno je, prvo, da dijete u drugoj državi članici boravi najmanje godinu dana nakon što je osoba, ustanova ili drugo tijelo s pravom na skrb saznalo ili trebalo saznati gdje se dijete nalazi, drugo, da se dijete smjestilo u novoj sredini, i treće, da je ispunjen barem jedan od uvjeta navedenih u podtočkama i. do iv. te odredbe. Uvjet naveden u njezinoj podtočki i. predviđa da, u roku od godine dana nakon što je nositelj prava na skrb saznao ili trebao saznati gdje se dijete nalazi, „nikakav zahtjev za predaju nije predan nadležnim tijelima države članice u koju je dijete odvedeno ili u kojoj je zadržano".

49 Osim toga, valja podsjetiti na to da se, na temelju članka 11. stavka 1. Uredbe br. 2201/2003, ako osoba, ustanova ili tijelo koje ima pravo na skrb od nadležnih tijela u državi članici zatraži donošenje sudske odluke na temelju Haške konvencije iz 1980., kako bi postiglo povratak djeteta koje je protupravno odvedeno ili zadržano u državi članici koja nije država članica u kojoj je dijete imalo uobičajeno boravište neposredno prije njegova protupravnog odvođenja ili zadržavanja, primjenjuju stavci 2. do 8. navedenog članka 11.

50 Iz teksta tog članka 11. jasno proizlazi da se ta odredba primjenjuje samo ako je na temelju Haške konvencije iz 1980. između država članica pokrenut postupak za povratak protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta.

51 Međutim, nijedan element teksta i strukture članka 10. ili ciljeva koji se njime nastoje postići ne može biti temelj toga da pravilo o posebnoj nadležnosti predviđeno navedenim člankom 10.–koje se u načelu sastoji u zadržavanju nadležnosti sudova države članice u kojoj je dijete imalo uobičajeno boravište neposredno prije njegova protupravnog odvođenja ili zadržavanja –postane neprimjenjivo jer je bezuspješno pokrenut postupak za povratak na temelju Haške konvencije iz 1980. između središnjih ili sudskih tijela treće zemlje i države članice.

52 Naime, kao prvo, valja podsjetiti na to da se pravilo o nadležnosti predviđeno člankom 10. Uredbe br. 2201/2003 temelji na „[protupravnom] odvođenju ili zadržavanju djeteta" koje, u skladu s člankom 2. točkom 11. te uredbe, valja razumjeti kao odvođenje ili zadržavanje djeteta ako je riječ o kršenju prava na skrb stečenog sudskom odlukom ili primjenom prava ili sporazumom s pravnim učinkom u skladu s pravom države članice u kojoj je dijete imalo uobičajeno boravište neposredno prije tog odvođenja i pod uvjetom da su, u trenutku odvođenja ili zadržavanja, prava na skrb bila izvršavana, bilo zajednički ili samostalno, ili bi bila izvršavana, ali u svrhe odvođenja ili zadržavanja (vidjeti u tom smislu presudu od 2. kolovoza 2021., A, C-262/21 PPU, EU:C:2021:640, t. 44.).

53 Tako ta definicija protupravnog odvođenja ili zadržavanja djeteta samo upućuje na povredu prava na skrb jednog od nositelja roditeljske odgovornosti na temelju prava države članice u kojoj je dijete imalo uobičajeno boravište neposredno prije tog odvođenja ili tog zadržavanja. Ona stoga ne ovisi o nužno naknadnom i eventualnom pokretanju, od strane nositelja prava na skrb, postupka za povratak djeteta na temelju Haške konvencije iz 1980.

54 Takvo tumačenje potvrđeno je ciljem koji se nastoji postići člankom 10. Uredbe br. 2201/2003, koji se sastoji u izbjegavanju stvaranja postupovne prednosti za počinitelja protupravne otmice djeteta koja bi proizlazila iz činjenice da su sudovi države članice u kojoj je to dijete imalo uobičajeno boravište neposredno prije te otmice automatski izgubili svoju nadležnost samo zbog toga što to dijete sada ima uobičajeno boravište gdje i počinitelj te otmice u drugoj državi članici (vidjeti u tom smislu presudu od 13. srpnja 2023., TT (Nezakonito odvođenje djeteta), C-87/22, EU:C:2023:571, t. 36. i navedenu sudsku praksu).

55 Kao drugo, iako, kako bi prestala nadležnost sudova ranijeg uobičajenog boravišta djeteta, članak 10. točka (b) upućuje na nepostojanje bilo kakvog zahtjeva za povratak upućenog nadležnim tijelima države članice na čije je područje dijete protupravno odvedeno ili zadržano, ta odredba ni na koji način pobliže ne određuje da takav zahtjev mora biti podnesen na temelju Haške konvencije iz 1980. niti isključuje da je on mogao biti podnesen preko središnjeg tijela treće zemlje.

56 Suprotno tomu, premisa na koju se oslanja sud koji je uputio zahtjev dovela bi nametanja obveze nositelju roditeljske odgovornosti, čije je pravo na skrb povrijeđeno u smislu članka 2. točke 11. te uredbe, da se pozove na odredbe Haške konvencije iz 1980. kako bi zahtijevao povratak djeteta o kojem je riječ.

57 S jedne strane, valja podsjetiti na to da, u skladu s člankom 60. Uredbe br. 2201/2003, te odredbe nemaju prednost pred odredbama te uredbe u odnosima između država članica u predmetima uređenima tom uredbom (vidjeti u tom smislu presudu od 13. srpnja 2023., TT (Nezakonito odvođenje djeteta), C-87/22, EU:C:2023:571, t. 58.).

58 S druge strane, Sud je u presudi od 19. rujna 2018., C. E. i N. E. (C-325/18 PPU i C-375/18 PPU, EU:C:2018:739, t. 49. i 51.) već odbio tvrdnju o postojanju obveze pozivanja na odredbe Haške konvencije iz 1980. kako bi se zahtijevao povratak djeteta nad kojim je izvršena međunarodna otmica. Kao što proizlazi iz članka 34. te konvencije, postupak za povratak se naime može temeljiti na drugim pravilima i drugim konvencijskim odredbama, među ostalim, dvostranim. S tim u vezi Sud je isto tako u točki 53. te presude pobliže odredio da nositelj roditeljske odgovornosti može zahtijevati da se, u skladu s odredbama poglavlja III. Uredbe br. 2201/2003, prizna i izvrši odluka o roditeljskoj odgovornosti i povratku djece koju je donio sud nadležan u skladu s poglavljem II. odjeljkom 2. te uredbe čak i ako nije podnio zahtjev za povratak na temelju Haške konvencije iz 1980.

59 Stoga sama okolnost da je roditelj čije je pravo na skrb povrijeđeno bezuspješno pokrenuo postupak na temelju Haške konvencije iz 1980. kako bi ishodio povratak djeteta koje je protupravno odvedeno ili zadržano preko središnjeg tijela treće zemlje i potom ga proslijedio nadležnim tijelima države članice ne utječe na primjenu pravila o nadležnosti iz članka 10. Uredbe br. 2201/2003 na tu situaciju.

60 Kao treće, suprotno onomu što tvrdi sud koji je uputio zahtjev, presuda od 24. ožujka 2021., MCP (C-603/20 PPU, EU:C:2021:231) –u kojoj je Sud smatrao da se članak 10. te uredbe ne primjenjuje na situaciju u kojoj je dijete na datum podnošenja zahtjeva koji se odnosi na roditeljsku odgovornost steklo svoje uobičajeno boravište u trećoj zemlji nakon otmice u tu zemlju–nije relevantna za gore navedeno tumačenje. Naime, nije sporno da je u glavnom predmetu do navodnog protupravnog odvođenja djeteta došlo između dvije države članice, a to je situacija koja je svakako obuhvaćena područjem primjene te odredbe.

61 Naposljetku, kao četvrto, suprotno onomu što tvrdi njemačka vlada, ne može se prihvatiti–s obzirom na nepostojanje odredaba o tome u Uredbi br.2201/2003– da primjena pravila o sudskoj nadležnosti u području roditeljske odgovornosti, koje je predviđeno člankom 10. te uredbe, bude uvjetovana primjenom postupovnih pravila, poput onih navedenih u članku 11. stavcima 6. i 7. navedene uredbe, čiji je glavni cilj uređivanje podnošenja informacija koje se odnose na odluku da se dijete ne vraća, donesenu na temelju članka 13. Haške konvencije iz 1980., a koje se moraju dostaviti nadležnom sudu države članice u kojoj je dijete imalo uobičajeno boravište neposredno prije njegova protupravnog odvođenja ili zadržavanja i određivanje načina priopćavanja tih informacija (vidjeti u tom smislu presudu od 9. siječnja 2015., RG, C-498/14 PPU, EU:C:2015:3, t. 46.).

62 S obzirom na ta razmatranja, na prvo pitanje valja odgovoriti tako da članak 10. točku (b) podtočku i. Uredbe br. 2201/2003 treba tumačiti na način da se ta odredba ne prestaje primjenjivati samo zbog toga što je od središnjeg tijela treće države zatraženo da provede postupak za povratak djeteta na temelju Haške konvencije iz 1980. i što taj postupak nije uspio.

Drugo pitanje

63 Svojim drugim pitanjem sud koji je uputio zahtjev općenito pita koji uvjeti moraju biti ispunjeni kako bi se utvrdilo da su sudovi države članice u kojoj je dijete imalo uobičajeno boravište neposredno prije njegova protupravnog odvođenja ili zadržavanja zadržali nadležnost.

64 Iz obrazloženja i činjeničnih okolnosti navedenih u zahtjevu za prethodnu odluku proizlazi da se to pitanje konkretnije odnosi na dvije točke koje se odnose na pojam „zahtjev za [povratak]”, kako je sadržan u članku 10. točki (b) podtočki i. te uredbe. S jedne strane, sud koji je uputio zahtjev

smatra da zahtjev za povratak koji je otac osobe L podnio 7. srpnja 2017. nije „zahtjev za [povratak]” u smislu tog članka 10. točke (b) podtočke i. jer se odnosi na povratak djeteta u treću zemlju, to jest Švicarsku Konfederaciju. S druge strane, taj sud smatra da se zahtjev za skrb koji je otac podnio 12. srpnja 2018. može izjednačiti sa „zahtjevom za [povratak]” u smislu navedenog članka 10. točke (b) podtočke i. Međutim, on ističe da je taj zahtjev podnesen nakon jednogodišnjeg roka utvrđenog tom odredbom ako je *dies a quo* tog roka trebao biti isti kao i onaj koji se primjenjivao u okviru zahtjeva za povratak koji je podnesen 7. srpnja 2017. s obzirom na očeve zahtjeve. U tom kontekstu sud koji je uputio zahtjev se također pita o tome ima li nositelj prava na skrb ovlast podnošenja elemenata koji su novi u odnosu na one koje je istaknuo u okviru navedenog postupka te koja su u tom pogledu pravila o teretu dokazivanja.

65 S obzirom na ta pojašnjenja i susku praksu Suda navedenu u točki 39. ove presude, valja preoblikovati drugo pitanje tako da sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 10. točku (b) podtočku i. Uredbe br. 2201/2003 tumačiti na način da su pojmom „zahtjev za [povratak]” u smislu te odredbe obuhvaćeni zahtjev za povratak djeteta u državu koja nije država članica u kojoj je dijete imalo uobičajeno boravište neposredno prije protupravnog odvođenja ili zadržavanja ili zahtjev za skrb nad tim djetetom podnesen sudovima te države članice. Ako je odgovor na to pitanje potvrdan, sud koji je uputio zahtjev pita ima li, s jedne strane, radi utvrđivanja toga da je nositelj prava na skrb podnio zahtjev za povratak u roku određenom navedenom odredbom, taj nositelj ovlast podnošenja elemenata koji su novi u odnosu na elemente koje je istaknuo tijekom postupka provedenog na temelju Haške konvencije iz 1980. i, s druge strane, jesu li pravila u području tereta dokazivanja ista kao i ona koja se primjenjuju u okviru tog postupka.

66 Kad je riječ, kao prvo, o tome je li, kao što to osobito tvrdi Komisija, zahtjev za povratak djeteta u državu, uključujući treću zemlju, različitu od države članice u kojoj je to dijete imalo uobičajeno boravište neposredno prije njegova protupravnog odvođenja ili zadržavanja, obuhvaćen člankom 10. točkom (b) podtočkom i. Uredbe br. 2201/2003, valja utvrditi da ta uredba pobliže ne određuje što treba razumjeti pod pojmom „zahtjev za [povratak]”.

67 U skladu s ustaljenom sudskom praksom, prilikom tumačenja određene odredbe prava Unije valja uzeti u obzir ne samo njezin tekst nego i kontekst te ciljeve propisa kojeg je dio (vidjeti u tom smislu presudu od 13. srpnja 2023., TT (Nezakonito odvođenje djeteta), C-87/22, EU:C:2023:571, t. 39. i navedenu sudsku praksu).

68 S tim u vezi, najprije, ni iz čega u tekstu članka 10. Uredbe br. 2201/2003 ne može se zaključiti da izraz „zahtjev za [povratak]” označava postupak različit od onog kojim osoba zahtijeva da se dijete vrati u državu članicu na čijem je području imalo uobičajeno boravište neposredno prije njegova protupravnog odvođenja ili zadržavanja.

69 Nadalje, kad je riječ o kontekstu članka 10. te uredbe, valja podsjetiti na to da taj članak predviđa posebno pravilo o nadležnosti u odnosu na opće pravilo sadržano u članku 8. stavku 1. navedene uredbe. Tako su tim člankom 10. određene okolnosti u kojima nadležnost zadržavaju sudovi države članice u kojoj je dijete imalo uobičajeno boravište prije protupravnog odvođenja ili zadržavanja ili, suprotno tomu, u kojima se ona prenosi na sudove države članice u kojoj je dijete steklo uobičajeno boravište nakon protupravnog odvođenja ili zadržavanja.

70 Stoga je logično i u skladu sa strukturom pravila o nadležnosti u području roditeljske odgovornosti predviđenih Uredbom br. 2201/2003 da, s jedne strane, „zahtjev za [povratak]” iz članka 10. te uredbe treba uputiti nadležnim tijelima države članice na čije je područje dijete otuđeno i gdje se

ono fizički nalazi i, s druge strane, da se tim zahtjevom nastoji ishoditi povratak tog djeteta u državu članicu na čijem je području ono imalo uobičajeno boravište neposredno prije protupravnog odvođenja i čiji su sudovi, kako je Sud već presudio, zbog njihove zemljopisne blizine, općenito u najboljem položaju da ocijene mjere koje treba donijeti u interesu navedenog djeteta (vidjeti u tom smislu presudu od 13. srpnja 2023., TT (Nezakonito odvođenje djeteta), C-87/22, EU:C:2023:571, t. 33. i navedenu sudsku praksu). Međutim, zahtjev kojim se traži da se dijete odvede u drugu državu, koja je usto treća zemlja, i na čijem području nije imalo uobičajeno boravište prije protupravnog odvođenja ne slijedi tu logiku.

71 Naposljetku, to je tumačenje potvrđeno ciljem Uredbe br. 2201/2003. Naime, on se sastoji u odvraćanju od otmica djece između država a, u slučaju otmice, osiguranja hitnog povratka djeteta u državu njegova uobičajenog boravišta (presuda od 19. rujna 2018, C. E. i N. E., C-325/18 PPU i C 375/18 PPU, EU:C:2018:739, t. 47.).

72 Osim toga, Sud je već presudio, kad je riječ o tumačenju članka 11. Uredbe br. 2201/2003, da je jedan od ciljeva te odredbe ponovna uspostava *statu quo ante*, to jest situacije koja je postojala prije protupravnog odvođenja ili zadržavanja djeteta (vidjeti u tom smislu presudu od 16. veljače 2023., Rzecznik Praw Dziecka i dr. (Odgoda odluke o povratku), C-638/22 PPU, EU:C:2023:103, t. 69. i navedenu sudsku praksu).

73 Iako, kao što je presuđeno u točkama 51. do 62. ove presude, nadležnost utvrđena u članku 10. Uredbe br. 2201/2003 nije uvjetovana okolnošću da je pokrenut postupak za povratak na temelju Haške konvencije iz 1980., kako je dopunjen, između država članica, odredbama članka 11. te uredbe, ipak je ponovna uspostava *statu quo ante* nužno zajednički cilj zahtjeva za povratak na koje se odnose članci 10. i 11. navedene uredbe.

74 Stoga bi svi ti ciljevi bili ugroženi ako bi se „zahtjev za [povratak]” razumjelo kao zahtjev za transfer djeteta u državu na čijem području ono nije imalo uobičajeno boravište neposredno prije njegova protupravnog odvođenja ili zadržavanja (vidjeti u tom smislu presudu od 8. lipnja 2017., OL, C-111/17 PPU, EU:C:2017:436, t. 38.).

75 To je tumačenje potvrđeno Haškom konvencijom iz 1980. Naime, iako je točno, kao što to tvrdi Komisija, da članak 8. prvi stavak te konvencije dopušta nositelju prava na skrb da podnese zahtjev za povratak preko središnjeg tijela bilo koje ugovorne stranke, u preambuli navedene konvencije je pak navedeno da je njezin cilj zaštititi djecu na međunarodnoj razini od štetnih posljedica protupravnog odvođenja ili zadržavanja i utvrditi postupke koji osiguravaju brzi povratak djece u njihovo uobičajeno boravište (vidjeti u tom smislu presudu od 16. veljače 2023., Rzecznik Praw Dziecka i dr. (Odgoda odluke o povratku), C-638/22 PPU, EU:C:2023:103, t. 64.).

76 Stoga iz doslovnog, kontekstualnog i teleološkog tumačenja članka 10. točke (b) podtočke i. Uredbe br. 2201/2003 proizlazi da pojam „zahtjev za [povratak]” u smislu te odredbe označava zahtjev kojim osoba traži da se dijete vrati u državu članicu na čijem je području imalo uobičajeno boravište neposredno prije njegova protupravnog odvođenja ili zadržavanja.

77 Za razliku od toga, zahtjev kojim se nastoji postići da se dijete pridruži jednome od roditelja u trećoj zemlji u kojoj to dijete nije imalo uobičajeno boravište neposredno prije nego što je protupravno odvedeno nije „zahtjev za [povratak]” u smislu tog članka 10. točke (b) podtočke i.

78 Kao drugo, zahtjev za skrb podnesen sudovima države članice na čijem je području dijete imalo uobičajeno boravište neposredno prije njegova protupravnog odvođenja ili zadržavanja ne može se smatrati istovjetnim zahtjevu za povratak u smislu članka 10. točke (b) podtočke i. Uredbe br. 2201/2003.

79 Naime, kao što je nezavisni odvjetnik u biti istaknuo u točki 61. svojega mišljenja, iz članka 10. točke (b) te uredbe proizlazi da zahtjev za povratak djeteta i zahtjev za dodjelu skrbi nad djetetom nisu međusobno zamjenjivi, obzirom na to da imaju različite funkcije. S jedne strane, za razliku od zahtjeva za skrb nad djetetom, koji zahtijeva podrobno ispitivanje merituma spora u području roditeljske odgovornosti, zahtjev za povratak se po svojoj prirodi rješava u hitnom postupku, s obzirom na to da se njime nastoji osigurati, kako je to navedeno u uvodnoj izjavi 17. Uredbe br. 2201/2003, povratak djeteta bez odlaganja (vidjeti u tom smislu presudu od 16. veljače 2023., Rzecznik Praw Dziecka i dr. (Odgoda odluke o povratku), C-638/22 PPU, EU:C:2023:103, t. 68. i 70.). S druge strane, Sud je već presudio da se odlukom o povratku djeteta ili njegovu nevraćanju ne rješava pitanje skrbi nad njime, pri čemu nemogućnost uspjeha u postupku za povratak ne utječe na ovlast roditelja čije je pravo na skrb povrijeđeno da ističe svoja prava u pogledu djeteta u postupku u kojem se meritorno odlučuje o roditeljskoj odgovornosti, a koji je pokrenut pred sudovima nadležnima da odlučuju o tome na temelju odredaba Uredbe br. 2201/2003 (vidjeti u tom smislu presudu od 8. lipnja 2017., OL, C-111/17 PPU, EU:C:2017:436, t. 65. i navedenu sudsku praksu).

80 Budući da se niti zahtjev za povratak djeteta u državu na čijem području to dijete nije imalo uobičajeno boravište neposredno prije njegova protupravnog odvođenja ili zadržavanja niti zahtjev za skrb nad tim djetetom ne mogu kvalificirati kao „zahtjev[i] za [povratak]” u smislu članka 10. točke (b) podtočke i. Uredbe br. 2201/2003, nije potrebno ispitati pitanja navedena u posljednjoj rečenici točke 65. ove presude.

81 S obzirom na prethodna razmatranja, na drugo pitanje valja odgovoriti tako da članak 10. točku (b) podtočku i. Uredbe br. 2201/2003 treba tumačiti na način da nisu obuhvaćeni pojmom „zahtjev za [povratak]” u smislu te odredbe niti zahtjev za povratak djeteta u državu koja nije država članica u kojoj je to dijete imalo uobičajeno boravište neposredno prije njegova protupravnog odvođenja ili zadržavanja niti zahtjev za skrb nad navedenim djetetom podnesen sudovima te države članice.

Treće pitanje

82 Svojim trećim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 11. stavke 6. do 8. Uredbe br. 2201/2003 tumačiti na način da se ta odredba primjenjuje prilikom provedbe postupka za povratak djeteta na temelju Haške konvencije iz 1980. između treće zemlje i države članice na čijem se području nalazi to dijete nakon protupravnog odvođenja ili zadržavanja, ako je ono prije odvođenja imalo uobičajeno boravište u drugoj državi članici.

83 Kao što je pobliže određeno u točki 50. ove presude, iz teksta članka 11. te uredbe proizlazi da se on primjenjuje samo u vezi s odredbama Haške konvencije iz 1980. u odnosima između država članica.

84 Iz toga slijedi da se, kao što pravilno ističu njemačka i poljska vlada te Komisija, obveze informiranja i obavješćivanja predviđene člankom 11. stavcima 6. i 7. navedene uredbe te izvršnost odluke na koju se odnosi članak 11. stavak 8. te uredbe, ne primjenjuju u okviru postupka za povratak djeteta koji je proveden između središnjeg tijela treće zemlje i tijela države članice u kojoj se nalazi to dijete nakon protupravnog odvođenja ili zadržavanja.

85 S obzirom na prethodna razmatranja, na treće pitanje valja odgovoriti tako da članak 11. stavke 6. do 8. Uredbe br. 2201/2003 treba tumačiti na način da se on ne primjenjuje prilikom provedbe postupka za povratak djeteta na temelju Haške konvencije iz 1980. između treće zemlje i države članice na čijem se području nalazi to dijete nakon protupravnog odvođenja ili zadržavanja.

Troškovi

86 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (četvrto vijeće) odlučuje:

1. **Članak 10. točku (b) podtočku i. Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanima s roditeljskom odgovornošću te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1347/2000**

   treba tumačiti na način da se:

   ta odredba ne prestaje primjenjivati samo zbog toga što je od središnjeg tijela treće države zatraženo da provede postupak za povratak djeteta na temelju Konvencije o građanskopravnim vidovima međunarodne otmice djece, sklopljene u Haagu 25. listopada 1980., i što taj postupak nije uspio.

2. **Članak 10. točku (b) podtočku i. Uredbe br. 2201/2003**

   treba tumačiti na način da:

   nisu obuhvaćeni pojmom „zahtjev za [povratak]” u smislu te odredbe niti zahtjev za povratak djeteta u državu koja nije država članica u kojoj je to dijete imalo uobičajeno boravište neposredno prije njegova protupravnog odvođenja ili zadržavanja niti zahtjev za skrb nad navedenim djetetom podnesen sudovima te države članice.

3. **Članak 11. stavke 6. do 8. Uredbe br. 2201/2003**

   treba tumačiti na način da se:

   on ne primjenjuje prilikom provedbe postupka za povratak djeteta na temelju Konvencije o građanskopravnim vidovima međunarodne otmice djece, sklopljene u Haagu 25. listopada 1980., između treće zemlje i države članice na čijem se području nalazi to dijete nakon protupravnog odvođenja ili zadržavanja.

Potpisi